

## **Position Paper EU-Mercosur Handelsdeal, door Sigrid Deters, Campagneleider Bossen bij Greenpeace Nederland**

**De komende jaren moeten wereldwijd alle zeilen worden bijgezet om de klimaat- en natuurcrisis aan te pakken. Maar de EU-Mercosurdeal doet precies het tegenovergestelde: het stimuleert de handel in grondstoffen en producten die leiden tot ontbossing, natuurverwoesting en klimaatopwarming.**

Op dit moment verdwijnen Latijns Amerikaanse natuurgebieden zoals het Amazonewoud en de Argentijnse Gran Chaco in rap tempo, voornamelijk om er landbouwgrond van te maken. Met die ontbossing en natuurverwoesting komt veel CO<sub>2</sub> vrij. Het Amazonewoud dreigt door al die ontbossing een 'tipping point' te naderen.<sup>1</sup> Dan kan het grootste regenwoud op aarde zichzelf niet meer herstellen en sterft het af. Als dat gebeurt, komen zulke gigantische hoeveelheden CO<sub>2</sub> vrij, dat alle inspanning om klimaatopwarming in te perken, tevergeefs zijn en de leefbaarheid op aarde aangetast wordt. Gelukkig zegt de nieuwe president van Brazilië, Lula da Silva, dat hij serieus werk wil maken van bosbescherming. Onder zijn voorganger Bolsonaro nam ontbossing juist ernstig toe. De Nederlandse en Europese politieke leiders kunnen bijdragen aan bosbescherming in Brazilië en de andere Mercosurlanden door beleid te voeren waardoor de druk op landbouwgrond afneemt en de EU *forest footprint* kleiner wordt. De EU-Mercosur handelsdeal verkleint echter die Europese *forest footprint* niet, het doet juist het tegenovergestelde.

### **Producten vergroten de EU Forest Footprint**

De EU-Mercosurdeal stimuleert de handel in producten waarvoor natuur wordt verwoest, zoals rundvlees, pluimvee- en in mindere mate varkensvlees, gevoed met sojavoer, en gewassen voor biobrandstoffen zoals suikerriet. Alleen al in het Amazonewoud wordt meer dan 60 procent van de ontboste grond omgezet in graasgebied voor koeien.<sup>2</sup> Ook de Gran Chaco en de Pantanal, het grootste moeras ter wereld op de grens tussen Brazilië, Bolivia en Paraguay, staan onder enorme druk door de oprukkende vleesindustrie.<sup>3,4</sup>

De grootste sojabedrijven zijn gevestigd in het aan de Amazone grenzende Cerrado. Daar is het - in tegenstelling tot de Amazone - vaak legaal om grote gebieden savanne en bos te verwoesten voor de aanleg van gigantische sojavelden. Tussen 2010 en 2017 verdween in de Cerrado 2,8 miljoen hectare natuurlijk bos en 1,8 miljoen ha natuurlijk grasland<sup>5</sup>, met name om sojabonen voor veevoer te verbouwen of vee te laten grazen. Indirect zorgen de uitbreidende sojabedrijven voor ontbossing in het Amazonewoud; de sojaboeren drukken de veeboeren verder het Amazonewoud in, dat leidt tot houtkap en bosbranden.<sup>6</sup> Ook in Argentinië, Uruguay en Paraguay is de sojateelt de afgelopen jaren geëxplodeerd ten koste van de natuur. Door deze handelsdeal zal de EU- 'forest footprint' groter worden, wat kan leiden tot minstens 122.000 hectare extra ontbossing (ter vergelijking: de Veluwe is 91.200 hectare.)<sup>7</sup>

### **Monoculturen vol landbouwgif**

De gigantische monoculturen van bijvoorbeeld soja voor veevoer, maar ook van maïs en suikerriet - grondstoffen voor bio-ethanol - zijn sowieso niet duurzaam te noemen, omdat deze manier van massaproductie enorme hoeveelheden pesticiden vereist. Er worden in Latijns-Amerika al veel

<sup>1</sup> <https://www.nature.com/articles/d41586-020-00508-4>

<sup>2</sup> <https://research.wri.org/gfr/forest-extent-indicators/deforestation-agriculture>

<sup>3</sup> Greenpeace International: 'Slaughtering the Chaco Forests', 2019

<sup>4</sup> Greenpeace International: 'Gehakt maken van de Pantanal', 2021

<sup>5</sup> MapBiomass Project v3.1 'Annual land use land cover maps of Brazil'

<sup>6</sup> De verwoesting van het regenwoud begon met de aanleg van de weg, 2020, <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/de-verwoesting-van-het-regenwoud-begon-met-de-aanleg-van-deze-weg~b47fc704/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

<sup>7</sup> 'Amazon, is the EU-MERCOSUR trade agreement DEFORESTATION-PROOF?', 2020

bestrijdingsmiddelen gebruikt bij de teelt van soja, tarwe en suikerriet die in de EU zijn verboden. Via verwaaiing en via het grondwater komen deze stoffen in de wijde omtrek terecht en tasten de gezondheid van mens en milieu aan. Juist zulke pesticiden die Europese chemiereuzen zoals Bayer maken, zullen met deze deal tegen gunstiger tarieven geleverd mogen worden aan de vier Mercosurlanden. Daaronder vallen ook pesticiden die Europa zelf uit faseert of al verboden heeft, omdat het zo slecht is voor de natuur en de gezondheid.<sup>8</sup> Overigens kunnen residuen via de importgewassen weer terugkomen op de EU-markt en in ons voedsel.<sup>9</sup>

### **Deal ook slecht voor de Nederlandse natuur**

De Nederlandse biodiversiteit staat eveneens ernstig onder druk door onder andere klimaatopwarming en het stikstofoverschot in Nederland – de hoogste van de EU.<sup>10</sup> De intensieve veehouderij is verantwoordelijk voor de belangrijkste bijdrage aan de stikstofoverschot in Nederland.<sup>11</sup> De oorzaak van het stikstofoverschot binnen de landbouw zit hoofdzakelijk in de toevoer van kunstmest en krachtvoer, waaronder sojavoer. De Nederlandse landbouw moet alleen daarom al niet méér, maar minder sojavoer gebruiken.

Overstappen op milieu- en diervriendelijke landbouw en veehouderij met minder dieren is niet alleen onvermijdelijk om de Nederlandse natuur te redden, maar ook om de Nederlandse klimaatdoelstellingen te halen.<sup>12</sup> Voorwaarde is ook een drastische hervorming van het EU handels- en landbouwbeleid. In ieder geval géén handelsdeal waarbij deze boeren worden geconfronteerd met goedkoop Zuid-Amerikaans vlees uit de Mercosurlanden dat tegen veel lagere standaarden wordt geproduceerd.

### **Verkleinen Forest Footprint**

‘We hebben deze handelsdeal nodig om de landbouw in Latijns-Amerika te verduurzamen’, is een van de argumenten die worden aangewend ten gunste van deze handelsdeal. Daarmee wordt verwezen naar allerlei duurzaamheidsclausules die met deze deal gepaard zouden gaan of die nu- via inlegvellen - worden toegevoegd. Maar als je kijkt naar welke soort handel wordt gestimuleerd, zijn het allemaal goederen en producten die de natuur- en klimaatcrisis verergeren. De duivel zit dit keer dus niet in de details; de kern van deze handelsdeal deugt niet. Bovendien zijn de duurzaamheidsclausules (als inlegvel of anderszins) - in tegenstelling tot de keiharde vrijhandelsafspraken - niet juridisch afdwingbaar.

Als de EU serieus werk wil maken om de wereldwijde voetafdruk te verkleinen, is beleid nodig om de import van ontbossingsproducten zoals vlees en soja voor veevoer te verminderen. Dat kan door in te zetten op minder vlees- en zuivelconsumptie en -productie. Een beter instrument om ontbossing voor producten die op de EU markt komen aan banden te leggen, is wetgeving. Zo’n wet is eind vorig jaar uitonderhandeld en zal over max. 2 jaar in werking treden. Helaas zien sommigen die EU-bossenwet juist als de ‘vrijbrief’ voor een EU-Mercosurdeal. Maar enerzijds een wet ontwikkelen die ontbossing moet stoppen en tegelijkertijd de vraag naar zulke risicoproducten aanzwengelen met een handelsdeal, is de kat op het spek binden.

De EU moet stoppen met deze ouderwetse handelsdeal die verzonnen is in een vorige eeuw en alleen maar ‘*business as usual*’ zal versterken. Business die ons in deze klimaat- en natuurcrisis heeft gebracht. De grote winnaars zijn de multinationals die nu al enorme winsten opstrijken in deze destructieve landbouwindustrie, de verliezers zijn het klimaat en de natuur, en daarmee wij allemaal.

<sup>8</sup> Het gaat oa. om fipronil en cyanamide, die niet toegelaten zijn in de EU wegens de grote gezondheidsrisico's. GP Germany: '[EU-Mercosur Double Standards concerning agrotoxics](#)' May 2020

<sup>9</sup> Foodwatch (2020): [Stop the Poison Boomerang! Background paper](#), 2020

<sup>10</sup> Centraal Bureau voor de Statistiek, [Nutriëntenoverschot landbouw](#), 13-4-2018

<sup>11</sup> <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0094-stroomschema-stikstof-en-fosfor>

<sup>12</sup> Greenpeace Nederland: [Plan voor groen en eerlijk herstel](#), 2021